

Świadczenie aktywnie w domu

8 lipca
2024

Komu przysługuje świadczenie aktywnie w domu

Świadczenie to przysługuje Ci, jeśli jesteś [1]:

- matką albo ojcem, jeżeli dziecko mieszka z Tobą i pozostaje na Twoim utrzymaniu, również w przypadku, gdy dziecko zgodnie z orzeczeniem sądu jest pod opieką naprzemienną obydwojga rodziców [2],
- opiekunem faktycznym dziecka (czyli masz złożony wniosek do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka, jeśli dziecko to znajduje się pod Twoją opieką).

Świadczenie to przysługuje na wniosek i mogą go złożyć tylko wymienione osoby.

Co z obywatelami Ukrainy

Świadczenie aktywnie w domu nie przysługuje obywatelom Ukrainy ze statusem UKR, którzy przybyli do Polski w związku z działaniami wojennymi.

Na kogo przysługuje świadczenie

Świadczenie aktywnie w domu przysługuje na **każde** dziecko w rodzinie, w wieku od 12. do 35. miesiąca życia.

Dokładnie liczy się to następująco: od pierwszego dnia miesiąca, w którym dziecko skończyło 12. miesiąc, do ostatniego dnia miesiąca przed tym, w którym dziecko skończy 36. miesiąc.

Świadczenie przysługuje bez względu na dochód w rodzinie.

Od 1 października 2024 r. świadczenie aktywnie w domu zastąpi rodzinny kapitał opiekuńczy (RKO) [3]. Ustawa Aktywny rodzic zawiera przepisy przejściowe, które odnoszą się m.in. do osób, którym 1 października 2024 r. przysługuje prawo do RKO.

Ile wynosi świadczenie aktywnie w domu

Świadczenie aktywnie w domu przysługuje w wysokości 500 zł miesięcznie na dziecko, niezależnie od tego, czy ma ono orzeczenie o niepełnosprawności.

Świadczenie przysługuje na dziecko w pełnej wysokości także w przypadku, gdy prawo do świadczenia powstało w trakcie miesiąca. Na przykład w sytuacji, gdy dziecko zostało przyjęte przez opiekuna faktycznego na wychowanie w połowie lub pod koniec miesiąca.

Przykład 1

Jeśli opiekun faktyczny złoży wniosek o świadczenie i wskaże, że dziecko zostało przyjęte na wychowanie 15 stycznia 2025 r., przyznamy mu prawo do świadczenia od 15 stycznia 2025 r. Za styczeń 2025 r. przysługuje mu świadczenie w pełnej wysokości, czyli 500 zł.

Gdy dziecko, zgodnie z orzeczeniem sądu, jest pod opieką naprzemienną, kwotę świadczenia ustala się każdemu z rodziców w połowie wysokości, czyli 250 zł miesięcznie.

Od świadczenia nie pobiera się:

- zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych,
- składek na ubezpieczenia społeczne,
- składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Świadczenie nie podlega egzekucji administracyjnej i komorniczej.

Czy można wybrać, że chce się pobierać 1000 zł przez 12 miesięcy albo 500 zł przez 24 miesiące, tak jak było przy RKO

Ustawa nie przewiduje możliwości wyboru kwoty świadczenia aktywnie w domu.

Kiedy nie przysługuje świadczenie aktywnie w domu

Świadczenie aktywnie w domu nie przysługuje Ci, jeżeli:

- pozbawiono Cię władzy rodzicielskiej,
- dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej,
- na to samo dziecko za dany miesiąc:
 - przyznaliśmy Ci świadczenie aktywni rodzice w pracy,
 - przyznaliśmy Ci świadczenie aktywnie w żłobku.
- Tobie lub członkowi Twojej rodziny przysługuje za granicą na dziecko świadczenie o podobnym charakterze do świadczenia aktywnie w domu (nie dotyczy to świadczeń z państw UE/EFTA oraz Wielkiej Brytanii).

Świadczenie aktywnie w domu nie przysługuje również wtedy, gdy na dane dziecko pobierzesz już rodzinny kapitał opiekuńczy w łącznej kwocie 12 tys. zł.

Zgodnie z przepisami przejściowymi ustawy [4] łączna maksymalna wysokość rodzinnego kapitału opiekuńczego oraz świadczenia aktywnie w domu pobranych na dane dziecko nie może być wyższa niż 12 tys. zł.

Oznacza to, że jeśli na dziecko przysługiwało RKO, które zostało pobrane w łącznej kwocie 12 tys. zł, nie przysługuje na nie świadczenie aktywnie w domu, nawet jeżeli dziecko nie skończyło jeszcze 35. miesiąca.

Gdzie i jak złożyć wniosek

Wniosek o świadczenie możesz złożyć tylko elektronicznie **od 1 października 2024 r.**

ZUS nie rozpatrzy wniosków złożonych w formie papierowej.

Jakie dokumenty dołączyć do wniosku

Dla rodziców z opieką naprzemienną

Dołącz do wniosku prawomocne orzeczenie sądu potwierdzające opiekę naprzemienną.

Dla cudzoziemców

Dołącz do wniosku dokument potwierdzający legalny pobyt w Polsce wraz z dostępem do rynku pracy (np. karta pobytu z dostępem do rynku pracy).

Może to być w szczególności:

- karta pobytu – na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z okolicznościami, o których mowa w art. 127 ustawy o cudzoziemcach,
- karta pobytu i decyzja o udzieleniu zezwolenia na pobyt na terytorium Polski lub inny dokument; który uprawnia Cię do pobytu i pracy w Polsce

Dla opiekuna faktycznego

Jeśli jesteś opiekunem faktycznym, dołącz do wniosku:

- zaświadczenie sądu opiekuńczego lub ośrodka adopcyjnego o prowadzonym postępowaniu sądowym w sprawie o przysposobienie dziecka – zaświadczenie to musi zawierać datę wystąpienia do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia dziecka oraz
- oświadczenie o dacie przyjęcia tego dziecka na wychowanie.

Do kiedy złożyć wniosek

Wniosek możesz złożyć najwcześniej w miesiącu, w którym dziecko kończy 12. miesiąc.

Na jaki okres ustalamy prawo do świadczenia

Prawo do świadczenia aktywnie w domu ustalamy na okres między pierwszym dniem miesiąca, w którym dziecko skończyło 12. miesiąc, a ostatnim dniem miesiąca przed tym, w którym dziecko skończy 36. miesiąc, czyli do 35. miesiąca.

Prawo do świadczenia aktywnie w domu ustalamy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek [5].

Jak wypłacamy świadczenie

Świadczenie aktywnie w domu przekazujemy na rachunek bankowy, który podasz we wniosku.

Jak się z Tobą skontaktujemy

Jeśli przyznamy Ci świadczenie, nie będziemy wydawać decyzji. Informację o przyznaniu świadczenia prześlemy na Twoje konto na PUE ZUS.

Całą korespondencję w sprawie programu Aktywny Rodzic prowadzimy z Tobą przez PUE ZUS. Informację o tym, że na PUE czekają na Ciebie pisma w sprawie świadczenia, możemy też przestać w wiadomości e-mail lub SMS – jeśli we wniosku podasz swój adres e-mail lub numer telefonu.

Jeśli nie wypełnisz prawidłowo wniosku, poprosimy Cię o jego poprawienie w ciągu 14 dni.

Jeśli nie złożysz wymaganych dokumentów, poprosimy Cię o ich dostarczenie i wyznaczymy Ci termin od 14 do 30 dni.

Jeśli nie poprawisz lub nie uzupełnisz dokumentów w wyznaczonym terminie, nie rozpatrzymy Twojego wniosku.

Jeśli będziemy mieć wątpliwości, czy spełniasz warunki do tego, by otrzymywać świadczenie aktywnie w domu, w szczególności warunek mieszkania w Polsce, możemy Cię poprosić o udzielenie nam informacji w tej sprawie w wyznaczonym terminie [6].

Jak się odwołać od decyzji ZUS

Wydamy decyzję w sytuacji:

- odmowy przyznania świadczenia,
- uchylecia prawa do świadczenia,
- zmiany wysokości świadczenia,
- nienależnie pobranego świadczenia.

Decyzję doręczymy Ci tylko elektronicznie – na PUE ZUS.

Od decyzji możesz się odwołać do prezesa ZUS w ciągu 14 dni od doręczenia decyzji.

Od decyzji prezesa ZUS przysługuje Ci skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego. Złóż ją w ciągu 30 dni od doręczenia decyzji – za naszym pośrednictwem.

Podstawa prawna

[1] Art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic” (Dz.U. z 2024 r. poz. 858).

[2] Art. 20 ust. 2 ustawy Aktywny rodzic.

[3] Świadczenie RKO przyznawane na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o rodzinnym kapitale opiekuńczym (Dz.U. z 2023 r. poz. 883).

[4] Art. 75 ust. 11 ustawy Aktywny rodzic.

[5] Art. 47 ust. 1 ustawy Aktywny rodzic.

[6] Art. 50 ust. 2 ustawy Aktywny rodzic.